

§ 161

Svar på remiss Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)

Ärendenr 2026/484-1.3.1.5

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen beslutar att anta socialförvaltningens svar på remiss Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) enligt nedan och avge som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

Regeringen har remitterat betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) till Luleå kommun för synpunkter. Betänkandet innehåller omfattande förslag för att stärka rättssäkerheten i LVU processen, förbättra skyddet för barn och unga samt tydliggöra myndigheternas ansvar.

Socialförvaltningen bedömer att många av förslagen kan stärka barnrättsperspektivet och bidra till mer likvärdig tillämpning i landet, men lyfter också behovet av ökade resurser för att möjliggöra ett rättssäkert genomförande. Flera av förslagen har praktiska, ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för kommunens verksamheter.

Remissvaret ska ha inkommit till Socialdepartementet senast den 10 augusti 2026.

Socialnämnden har 2026-05-28 § 117 rekommenderat kommunstyrelsen att anta socialförvaltningens svar på remiss Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) enligt nedan och avge som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Samhällsbyggnadsutskottet har 2026-06-15 § 65 föreslagit kommunstyrelsen besluta att anta socialförvaltningens svar på remiss Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8) enligt nedan och avge som Luleå kommuns svar till Socialdepartementet.

Sammanträdet

Ordföranden ställer samhällsbyggnadsutskottets förslag under proposition och finner att kommunstyrelsen bifaller förslaget.

Beskrivning av ärendet

Utredningen föreslår bland annat ökade krav på sakkunskap i både socialnämndens och domstolens handläggning, förtydligade tidsfrister vid omedelbart omhändertagande, tydligare regler om vårdens upphörande, förstärkt rättssäkerhet vid beslut om umgänge samt en utökad skyldighet för socialnämnden att följa upp barns situation efter avslutad vård.

Socialförvaltningen bedömer att dessa förändringar stärker rättssäkerheten, särskilt genom tydligare beslutsgrunder, förbättrade underlag och ökat fokus på barnets bästa. Samtidigt innebär förslagen ett ökat arbets- och kompetenskrav för socialtjänsten, särskilt i fråga om tillgång till sakkunniga, administration av drogtestar, tätare uppföljningar och mer omfattande dokumentation.

Nedan följer socialförvaltningens synpunkter på de huvudsakliga förslagen i SOU 2026:8:

1. Ökad sakkunskap i LVU-processen

Utredningens förslag:

Socialnämnder ska i större utsträckning tillföra sakkunskap i ärenden, både från externa aktörer med kännedom om barnet (till exempel barn- och ungdomspsykiatri, BUP) och från sakkunniga med generell expertis.

Socialstyrelsen ska förordna ett nationellt register av sakkunniga inom bland annat barnpsykiatri, barnmedicin, psykologi och psykoterapi.

Domstolar ska i fler fall använda sakkunniga vid muntliga förhandlingar eller genom skriftliga yttranden.

Krav införs på att uppgifter som socialnämnden begär in ska lämnas inom angiven tid.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. Ökad sakkunskap förväntas höja kvaliteten i utredningar och stärka rättssäkerheten.

Socialförvaltningen betonar dock att:

- tillgång till sakkunniga måste säkerställas i hela landet
- regionernas verksamheter måste ha kapacitet att svara i tid

2. Åklagares möjlighet att fatta omedelbara beslut

Utredningens förslag:

Åklagare ska inte ges generell beslutanderätt att fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt lag med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. I undantagsfall, där behörig beslutsfattare inte kan nås och barnet riske-

rar allvarlig skada, ska åklagare kunna fatta ett interimistiskt beslut som gäller högst 24 timmar.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen delar utredningens bedömning att åklagare inte bör ha ett parallellt och generellt mandat.

Den föreslagna mycket begränsade möjligheten vid extrema undantags-situationer tillstyrks.

3. Tidsfrister för underställning och verkställighet

Utredningens förslag:

Socialnämnden ska kunna avvakta med att underställa beslut om omedelbart omhändertagande om barnet riskerar att avvika eller hållas undan.

Rättens beslut om vård ska inte förfalla efter fyra veckor om barnet hålls undan; tidsfristen förlängs till upp till ett år.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen eftersom de stärker möjligheten att faktiskt verkställa beslut och skydda barn som är undanförda eller befinner sig i riskmiljöer.

4. Vårdens upphörande – trestegsmodell

Utredningens förslag:

En tydlig trestegsmodell införs för prövningen av om vård ska upphöra, med bedömning av:

- om grundproblematiken förändrats
- om vården fortfarande är nödvändig och till barnets bästa
- om vård kan ges med samtycke

Vårdplanen ska ange vilka förändringar som krävs för återförening.

Socialnämnden ska utse en särskild socialsekreterare med ansvar för kontakten med vårdnadshavare.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker samtliga delar. Förslagen skapar större tydlighet, förutsägbarhet och rättssäkerhet. Utnämning av en ansvarig socialsekreterare välkomnas som ett viktigt led i att förbättra kontakten med vårdnadshavare.

5. Umgänge – stärkt rättssäkerhet

Utredningens förslag:

- Umgängesreglerna skrivs om så att principen om barnets bästa får tydligare genomslag.

- Socialnämnden ska aktivt säkerställa barns rätt till relationer med föräldrar, syskon och andra närstående.
- Syskon och andra närstående ska ges rätt att överklaga beslut om umgängesbegränsning.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. De leder till ökad tydlighet, mer rättssäkra bedömningar och bättre skydd för barns rätt till meningsfulla relationer.

6. Drogtester

Utredningens förslag:

- Drogtester ska inte vara obligatoriska som generellt utredningsmedel.
- Socialnämnden ska besluta om drogtest när det finns anledning och mindre ingripande åtgärder inte räcker.
- Vårdnadshavare ska vara skyldiga att medverka i testning vid beslut, men tvångsgenomförande tillåts inte.
- Regionen ska vara skyldig att erbjuda provtagning på socialnämndens initiativ, och kommunen ska stå för kostnaden.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen. Tydlig ansvarsfördelning och regionens skyldighet att tillhandahålla testning stärker rättssäkerheten och enhetligheten. Socialförvaltningen betonar dock att detta innebär ökad administration och kostnad för kommunen.

7. Uppföljning efter avslutad LVU-vård

Utredningens förslag:

- Uppföljningstiden förlängs till ett år.
- Uppföljning ska kunna beslutas även efter oplanerat avslutade öppenvårdsinsatser.
- Undantag görs från uppföljning om barnet fått vårdnaden överflyttad till familjehem.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslagen eftersom de stärker tryggheten och kontinuiteten för barnet. Samtidigt framhåller socialförvaltningen att den utökade uppföljningsskyldigheten kräver ökade resurser och kan påverka arbetsbelastningen avsevärt.

8. Ökat skydd för syskon

Utredningens förslag:

Skyldigheten att göra omedelbar skyddsbedömning och förhandsbedömning vid oro ska även omfatta syskon och andra barn i samma hem.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen tillstyrker förslaget. Det stärker helhetsskyddet för barn som lever i riskmiljöer och minskar risken att syskons utsatthet förbises.

9. Domstolens handläggning och återkommande omprövning enligt 3 § LVU

Utredningens förslag:

Beslut om fortsatt vård enligt 3 § LVU ska omprövas av domstol med sex månaders intervall.

Socialförvaltningens bedömning:

Socialförvaltningen är positiv till att vård enligt 3 § LVU prövas regelbundet av domstol. Det är viktigt för rättssäkerheten. Samtidigt anser förvaltningen att domstolens prövning i första hand bör ske skriftligt. Detta gäller särskilt när barnets situation i huvudsak är densamma som vid tidigare prövning. Muntlig förhandling bör hållas när det finns särskilda skäl, till exempel om det finns nya viktiga omständigheter i ärendet.

En ordning där skriftlig handläggning är huvudregel bedöms ge en rimlig balans mellan rättssäkerhet och effektivitet, samt minska belastningen för barnet och berörda verksamheter.

Dialog

Intern dialog har genomförts inom socialförvaltningen, IFO barn och unga. Specialistsociologer, enhetschefer och kommunjurist har gemensamt analyserat förslagets konsekvenser för handläggning, kvalitet och arbetsbelastning. Extern dialog har inte genomförts, eftersom remissvaret avser lagförslag som i huvudsak rör myndigheters interna processer.

Beslutsunderlag

- Remiss av betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8), KLF Hid: 2026.3536
- Remissmissiv betänkandet Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8), KLF Hid: 2026.3535
- Socialnämndens beslut 2026-05-28 § 117, KLF Hid: 2026.5855
- Samhällsbyggnadsutskottets beslut 2026-06-15 § 65, KLF Hid: 2026.6437

Beslutet skickas till

Socialdepartementet